

ÜNİVERSİTE GENÇLİĞİNİN RADYO, TELEVİZYON, SİNEMA VE TİYATRO İZLEME ALIŞKANLIKLARI

(Ankara Üniversitesi'nde Bir Araştırma)

Araştırma Yöneticisi ve Raportör:
Yrd. Doç. Dr. Meral TEKİN

Araştırma Grubu:
Esin TOKAR
Naciye KİRİŞ
Yusuf DUMAN

GİRİŞ

Problem

Kitle iletişimi ve kitle iletişim araçları son yıllarda çağdaş sosyal bilimlerin en etkinlik kazanan dallarından biri olmuştur.

Kitle iletişimi değişik biçimlerde tanımlanmaktadır. Bu tanımlara göre kitle iletişimi:

Kişisel olmayan iletişimin, çok sayıda alıcıya ulaşan ve çok sayıda alıcıyı ilgilendiren ileti taşıyan türüdür (Şenyapılı, 1981, s. 48).

Bu konuda uzmanlaşmış toplumsal grupların geniş, heterojen ve büyük bir kitleye dağılmış okur, seyirci, dinleyici kitlesine teknolojik araçlar yoluyla simgesel bir içeriği yaymasına yarayan kurum ve tekniklerden oluşur (Tan, 1977, s. 24).

Ault'a göre ise, iletişim olayında çeşitli ve karmaşık olarak kullanılan teknikler yepazesinde yer alan küçük, fakat önemli bir kısım olup, bilgi fikir ve tutumların büyük ve dağınık bir kitleye, bu amaç için geliştirilmiş araçlarla iletilmesidir (Aziz, 1976, s. 1).

Kitle iletişim araçları deyince akla, gazete, kitap, dergi gibi basılı yayımlar, radyo-televizyon gibi elektromanyetik olarak çalışan araçlar, sinema ve tiyatro akla gelmektedir.

Kitle iletişim araçlarının işlevleri dört grup altında toplanmaktadır. Bunlar: (Şenyapılı, age, s. 61).

1. Eğlendirmek
2. Bilgilendirmek-habervermek
3. Etkilemek
4. Para kazanmaktır.

Kitle iletişim araçlarının bireylerin yenileşmeden yana tutumlar kazanmalarında, yeni yaşama istek duymalarında; toplumların geleneksel toplum yapısından çağdaş toplum yapısına geçmelerinde ulusal birliği sağlayacak bir kamuoyu yaratmada önemli katıkları olduğu ileri sürülmektedir. Öte yandan kitle iletişim araçlarının geniş yığınları çekmek kaygısıyla iletişim içeriğinin ağırlığını eğlendirici, oyalayıcı malzeme verdikleri, başkalarının yaşam deneylerine katılmanın kişileri edilegen kıldığı, eleştireysel düşünce yeteneğini zayıflattığı, kişileri hayal dünyasına sürüklediği yönünde olumsuz görüşler ileri sürenler bulunmaktadır. Kuşkusuz her iki yönde görüş ileri sürenlerin de haklı yanları vardır ancak gerçek şudur ki çağdaş toplumda kitlesel iletişim kaçınılmaz hale gelmektedir.

Çağdaş toplumda kitle iletişim araçları önemli bir yer tuttuğuna göre halkın kitle iletişim araçları karşısındaki durumunun bireysel gözlemler dışında sistemli araştırmalarla ortaya konulması, sosyal bilimlerin bu alanına bir katkı olarak görülmeli, değişik nüfus kesimlerinin kitle iletişim araçları ile ilişkileri belirlenmelidir.

Bu araştırma 1988-89 öğretim döneminde Ankara Üniversitesinin Eczacılık, Diş Hekimliği, Tıp, Siyasal Bilgiler ve Eğitim Bilimleri Fakültelerinin birinci ve dördüncü sınıflarında okuyan öğrencilerin, kitle iletişim aracı olarak radyo, televizyon, sinema ve tiyatro izleme alışkanlıklarını belirlemeyi amaçlamaktadır.

Amaç

Bu araştırmanın cevap aradığı sorular şunlardır: Araştırma kapsamına giren üniversite öğrencilerinin söz konusu iletişim araçları ile ilgili olarak:

1. İzleme süreleri ve sıklıkları, ne kadardır?
2. İzleme ve izlememe nedenleri nelerdir?
3. Hangi iletişim içeriğine daha çok ilgi göstermektedirler?
4. Yukardaki durumlar ile öğrencilerin fakülte türleri, 1. ve 4. sınıfta olmaları, cinsiyetleri, çalışıp çalışmama durumları arasında istatistiki olarak anlamlı bir bağımlılık var mıdır?

Sınırlılıklar

Araştırma Ankara Üniversitesi'nin beş fakültesi ile sınırlıdır. Bu nedenle bulguların Ankara Üniversitesi öğrencilerine ve tüm üniversite gençliğine genellenmesi olanağı bulunmamaktadır.

Önem

Bu konuda daha önce yapılmış bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu araştırma ile dikkatlerin bu alana çekileceği umulmaktadır.

Yöntem

Araştırma betimleyici niteliktedir. Araştırma için gerekli veriler, Araştırma Grubu tarafından geliştirilen, Üniversite Gençliğinin Kitle İletişim Araçlarını İzleme Aışkanlıkları" konulu bilgi toplama aracının "radyo, televizyon, sinema ve tiyatro bölümüne verilen cevapları kapsamaktadır. Aracın geliştirilmesinde uzman görüşü alınmış ve ön denemesi yapılmıştır. Araç araştırma grubu tarafından uygulanmıştır.

Araştırma evreni Ankara Üniversitesi'nin Eczacılık, Diş Hekimliği, Tıp, Siyasal ve Eğitim Bilimleri Fakültelerinin 1. ve 4. sınıflarından oluşmaktadır. Söz konusu fakültelerin 1. ve 4. sınıflarında toplam 3462 öğrenci bulunmaktadır.

Araştırmada bir örneklem alınması yoluna gidilmemiş, her fakülteye 1 kez gidilerek o anda dersi olan sınıfların tamamına anket uygulanmıştır. Araştırma kapsamına giren öğrencilerin sağlık ve sosyal bilim fakültelerine ve 1. ve 4. sınıflara dağılımları TABLO 1 ve TABLO 2 de gösterilmektedir.

Tablo 1 Öğrencilerin Sağlık ve Sosyal Bilim Fakültelerine Dağılımı

	Toplam Öğrenci Sayısı	Araştırma Kap. Giren Öğrenci Sayısı	Anket Uygulama Oranı
Sağlık Bilimleri	1429	245	% 17
Sosyal Bilimler	2033	255	% 13

Tablo 2 Öğrencilerin Birinci ve Dördüncü Sınıflara Dağılımı

	Toplam Öğrenci Sayısı	Araştırma Kap. Giren Öğrenci Sayısı	Anket Uygulama Oranı
1. sınıflar	1619	255	% 16
4. sınıflar	1843	245	% 13

Verilen çözümlenmesinde frekans ve yüzdelerden ve dağılımlar arası farkların anlamlılık sınamasında da kay-kare tekniğinden yararlanılmıştır. Kaykare sınamasında kullanılan formül aşağıdadır:

$$X^2 = \sum \frac{(fg-fb)^2}{fb}$$

Kay-kare değerinin hesaplaması "başka" seçenekleri dışta tutarak yapılmıştır.

Araştırma bulgularına ilişkin karşılaştırmalar a) sağlık ve sosyal bilimler, b) birinci ve dördüncü sınıflar, c) cinsiyet ve d) çalışıp çalışmama durumuna göre yapılmıştır. Söz konusu değişkenlere göre araştırma bulgularına ilişkin dağılımların değişeceği varsayılmıştır. Bu raporda genel dağılımlar ve anlamlı ilişkilerin bulunduğu dağılımlar yorumlanmıştır.

BULGULAR

Araştırma kapsamına giren öğrencilerin % 49.8'i kız (249 kişi), % 50.2'si (251 kişi) erkek, % 10.8'i (54 kişi) öğrenciliğinin yanısıra bir işte çalışmaktadır. Araştırma bulguları aşağıda sunulmuştur.

Radyo Dinleme Alışkanlıkları

Araştırma kapsamına giren üniversite öğrencilerinin % 93.8'nin radyo dinlediği, % 6.2'sinin ise dinlemediği görülmektedir.

En önemli dinlememe nedeni olarak "radyo programlarını beğenmeme" bulunmuştur (% 41.94). Bunu "radyoya sahip olmama" izlemektedir (TABLO 3).

Tablo 3 Radyo Dinlememe Nedenleri

Radyo dinlememe nedenleri	s	%
Radyo bulunmaması	6	19.36
Radyo dinleme olanağı olmaması	5	16.13
Zamanı olmaması	5	16.13
Radyo programlarını beğenmeme	13	41.94
TV'yi yeterli bulma	2	6.45
Toplam	31	100.00

Deneklere günde kaç saat radyo dinledikleri sorulduğunda en büyük yoğunlaşmanın "1-2 saat" seçeneğinde olduğu görülmüştür (% 45.20). İki saat ve daha az radyo dinleyenlerin oranı toplam radyo dinleyen denekler içinde % 80.59'dur.

Radyo dinleme süreleri 1. ve 4. sınıflara göre 0.01 düzeyinde farklılaşma göstermekte 4. sınıflarda radyo dinleme süreleri artmaktadır (TABLO 4).

Tablo 4 1. ve 4. Sınıflara Göre Radyo Dinleme Süreleri

Radyo dinleme süreleri	1. Sınıflar		4. Sınıflar		Toplam	
	s	%	s	%	s	%
1 saatten az	98	41.88	68	28.94	166	35.39
1-2 saat	104	44.84	108	45.96	212	45.20
3-4 saat	23	9.83	46	19.57	69	14.72
5-6 saat	4	1.71	6	2.55	10	2.13
Daha fazla	5	2.74	7	2.98	12	2.56
Toplam	234	100.00	235	100.00	469	100.00

$$Sd = 4 \chi^2 = 13.89 \quad p < .01$$

Araştırma kapsamına giren öğrencilere en çok hangi radyoyu dinledikleri sorulmuştur. % 47.76 ile "polis radyosu" en çok dinlenen radyodur. Bunu % 31.77 ile "TRT III" izlemektedir. Bu bulgular radyonun müzik ağırlıklı dinlendiğini göstermektedir.

TABLO 5 radyo dinlemeyi etkileyen etmenleri göstermektedir. Radyo dinlemeyi etkileyen en önemli etmenin "diğer etkinlikleri sıkılmadan yapmaya olanak vermesi" olduğu görülmekte (% 43.50) bunu "diğer etkinlikleri engellememesi" izlemektedir (% 20.47).

Tablo 5 Radyo Dinlemeyi Etkileyen Etmenler

Etmenler	s	%
Alışkanlık haline gelmesi	78	16.63
Diğer etkinlikleri engellememesi	96	20.47
İzleme kolaylığı	78	16.63
Ekonomik yük getirmemesi	13	2.77
Diğer etkinlikleri sıkılmadan yapmaya olanak vermesi	204	43.50
Toplam	469	100.00

Radyoda en çok dinlenen programların müzik programları olduğu görülmekte (% 63.11) bunu haber ve haber programları izlemektedir (% 20.90). Radyoda en çok dinlenen programlar sağlık ve sosyal bilim öğrencilerine göre 001 düzeyinde anlamlı bir farklılaşma göstermekte, genel toplama göre sıralama değişmemekle birlikte müzik programlarını dinleyenlerin oranı sağlık bilim öğrencilerinde, sosyal bilim öğrencilerine göre artış gösterirken, haber ve haber programlarını dinleyenlerin oranı sosyal bilim öğrencilerinde sağlık bilim öğrencilerine göre artış göstermektedir (TABLO 6).

Tablo 6 Sağlık ve Sosyal Bilim Öğrencilerine Göre Radyoda En Çok Dinlenen Programlar

Programlar	sağlık bilimle.		sosyal bilimler		Toplam	
	s	%	s	%	s	%
Haber ve Haber programları	28	12.39	70	28.81	98	20.90
Müzik Programları	158	69.91	138	56.79	296	63.11
Eğitim ve Kültür Programları	19	8.41	16	6.58	35	7.46
Spor Programları	14	6.19	13	5.35	27	5.76
Radyo Tiyatroları	7	3.10	6	2.47	13	2.77
Toplam	226	100.00	243	100.00	469	100.00

$$S_d = 4 \times 2 \times = 19.13 \quad p < .001$$

Radyoda en çok dinlenen programlar 1. ve 4. sınıflara göre de .01 düzeyinde anlamlı farklılaşma göstermekte müzik programlarını dinleyenlerin oranı 1. sınıflarda artış gösterirken, haber ve haber programlarını dinleyenlerin oranı 4. sınıflarda artmaktadır (TABLO 7).

Radyoda en çok dinlenen programlar cinsiyete göre'de .001 düzeyinde anlamlı bir farklılaşma göstermekte, müzik programlarını dinleyenlerin oranı kızlarda artarken, haber ve haber programlarını dinleyenlerin oranı erkeklerde artmaktadır. Cinsiyet açısından bir diğer farklılaşmada spor programlarında görülmekte, spor programlarını dinleyenlerin oranı erkeklerde artmaktadır (TABLO 8).

TABLO 9 radyoda en çok dinlenen müzik türlerini vermektedir. Görüldüğü gibi 1. sırayı "hafif batı müziği" almakta, bunu "türk sanat müziği" izlemektedir. klasik müzik, caz müziği, opera-bale gibi müzik türlerinin araştırma kapsamına giren öğrenciler arasında fazlaca yaygın olarak dinlenilmediği görülmektedir.

Tablo 7 1. ve 4. Sınıflara Göre Radyoda En Çok Dinlenen Programlar

Programlar	1. sınıflar		2. sınıflar		Toplam	
	s	%	s	%	s	%
Haber ve haber program.	39	16.67	59	25.11	98	20.90
Müzik Programları	154	65.81	142	60.42	296	63.11
Eğitim ve kültür Programları	14	5.98	21	8.94	35	7.46
Spor Programları	20	8.55	7	2.98	27	5.76
Radyo tiyatroları	7	2.99	6	2.55	13	2.77
Toplam	234	100.00	235	100.00	469	100.00

$$Sd = 4 x^2 = 12.30 p < .01$$

Tablo 8 Cinsiyete Göre Radyoda En Çok Dinlenen Programlar

Programlar	Kız		Erkek		Toplam	
	s	%	s	%	s	%
Haber ve haber programları	30	12.77	68	29.06	98	20.90
Müzik Programları	177	75.32	119	50.86	296	63.11
Eğitim ve Kültür Programları	15	6.38	20	8.55	35	7.46
Spor programları	6	2.55	21	8.97	27	5.76
Radyo tiyatroları	7	2.98	6	2.56	13	2.77
Toplam	235	100.00	234	100.00	469	100.00

$$Sd = 4 x^2 = 35.22 p < .001$$

Tablo 9 En Çok Dinlenen Müzik Türleri

Müzik Türleri	s	%
Türk halk müziği	65	13.86
Türk sanat müziği	103	21.96
Türkçe sözlü hafif müzik	64	13.65
Hafif batı müziği	130	27.72
Klasik batı müziği	42	8.96
Caz müziği	4	0.85
Opera-bate	2	0.43
Diğer	59	12.57
Toplam	469	100.00

Televizyon İzleme Alışkanlıkları

Araştırma kapsamına giren öğrencilerin % 96'sının televizyon izlediği % 4'ünün ise, izlemediği görülmektedir TABLO 10 televizyon izlememe nedenlerini vermektedir.

Tablo 10 Televizyon İzlememe Nedenleri

Nedenler	s	%
Zaman bulamama	4	20.00
Bulunduğu yerde televizyon olmaması	2	10.00
TV izleme koşullarının elverişsizliği	7	35.00
TV Programlarının ilgi çekmemesi	5	25.00
Başka	2	10.00
Toplam	20	100.00

TV izleme süreleri öğretim dönemi içinde hafta içi ve hafta sonu farklılık göstermektedir. TABLO 11 hafta içi TV izleme sürelerini TABLO 12 hafta sonu TV izleme sürelerini vermektedir.

Tablo 11 Öğretim Döneminde Hafta İçinde TV İzleme Süreleri

TV izleme süreleri	s	%
1-2 saat	323	67.29
3-4 saat	129	26.88
5-6 saat	22	4.58
7 ve daha fazla	6	1.25
Toplam	480	100.00

Tablo 12 Öğretim Döneminde Hafta Sonunda TV İzleme Süreleri*

TV izleme süreleri	s	%
1-2 saat	104	22.81
3-4 saat	199	43.64
5-6 saat	114	25.00
7 ve daha fazla	39	8.55
Toplam	456	100.00

* 24 kişi cevap vermemiştir.

3 saat ve daha fazla TV izleyenlerin oranı hafta içinde % 32.71 iken (TABLO 11) hafta sonunda % 77.19'dur (TABLO 12) TV izleme süresi hafta içinde azalmakla birlikte radyo dinlemeye oranla araştırma kapsamına giren üniversite gençleri içinde oldukça büyük yer tuttuğu söylenebilir. Okul dönemi dışında ise TV izleme sürelerinin, hafta sonu TV izleme sürelerine benzer bir dağılım gösterdiği görülmektedir. TV izleme ile ilgili olarak diğer bulgular şunlardır:

1. TV izleme süreleri gerek öğretim döneminde, gerekse de öğretim dönemi dışında sağlık ve sosyal bilim öğrencilerine göre anlamlı düzeyde (.001) farklılık göstermekte, sağlık bilim öğrencilerinde günlük TV izleme sürelerinin arttığı gözlenmektedir.

2. TV izleme süreleri 1. ve 4. sınıflara göre anlamlı düzeyde farklılık göstermekte (.01) 1. sınıflarda günlük TV izleme sürelerinin arttığı görülmektedir.

3. TV izleme süreleri cinsiyete göre anlamlı düzeyde (.01) farklılık göstermekte kızlarda günlük TV izleme süreleri artmaktadır.

4. TV izleme süreleri çalışıp çalışmama durumuna göre de anlamlı düzeyde (.001) farklılık göstermekte çalışmayan öğrencilerde günlük TV izleme süreleri artmaktadır.

Araştırma kapsamına giren öğrencilere TV de en çok ilgiyle izledikleri programın ne olduğu sorulmuştur. Öğrencilerin en büyük çoğunluğu (% 30.87) ilgiyle izledikleri programların başında "haberler ve haber programlarının" geldiğini belirtmişlerdir. Bunu % 17.51 ile "müzik, eğlence, magazin programları" ve % 13.82 ile "yabancı sinema" programlarının izlediği görülmektedir (TABLO 13).

En çok ilgiyle izlenen program konusunda diğer bulgular şunlardır:

1- En çok ilgiyle izlenen program olarak "haber ve haber programları" ve "spor programları" olduğunu belirtenlerin oranı erkeklerde artarken, "müzik-eğlence-magazin" ve "yabancı diziler" izleyenlerin oranı kızlarda artış göstermektedir.

2- Çalışanlar ve çalışmayanlar karşılaştırıldığında en önemli farklılaşma "haberler ve haber programlarını" izlemede görülmekte, çalışan öğrencilerde, çalışmayanlara göre haber programları izleme oranı artmaktadır.

Tablo 13 TV'de En Çok İlgyle İzlenen Program*

Programlar	s	%
Haber ve haber programları	134	30.87
Eğitim-kültür belgesel Programlar	38	8.76
Müzik-eğelence-magazin programları	76	17.51
Yerli diziler	13	3.00
Yerli sinema	8	1.84
Yabancı diziler	41	9.45
Yabancı sinema	60	13.82
TV oyunu-tiyatro	7	1.61
Yarışma programları	16	3.69
Spor programları	41	9.45
Toplam	434	100.00

* 46 kişi bu soruya cevap vermemiştir.

3- Sağlık bilimleri ve sosyal bilim öğrencileri karşılaştırıldığında yine en önemli farklılaşmanın "haberler ve haber programlarını izleme konusunda olduğu görülmekte, sosyal bilim öğrencilerinde "haberler ve haber programlarını izleyenlerin oranı artmaktadır.

Araştırma kapsamına giren öğrencilere TV izlemeyi etkileyen en önemli etmenin ne olduğu sorulmuştur. TABLO 14 de de görüldüğü gibi en önemli oranı "göze hitap etmenin çekiciliği" oluşturmakta (% 48.75) bunu "alışkanlık haline gelmesi" seçeneği (% 23.75) izlemektedir.

Tablo 14 Televizyon İzlemeyi Etkileyen En Önemli Etmen

Etmenler	s	%
Göze hitap etmenin çekiciliği	234	48.75
Alışkanlık haline gelmesi	114	23.75
İzleme kolaylığı	83	17.29
Ekonomik yük getirmemesi	49	10.21
Toplam	480	100.00

Sinemaya Gitme Alışkanlıkları

Araştırma kapsamına giren öğrencilerin % 94'ünün sinemaya gittikleri % 6'sının ise gitmediği görülmüştür. En önemli sinemaya gitme nedenleri % 39.33 ile "vakit bulamama" ve "sinemadan hoşlanma" olduğu görülmüştür (TABLO 15).

Tablo 15 Sinemaya Gitmeme Nedenleri

Sinemaya gitmeme nedenleri	s	%
Filmleri videoda izliyor	6	20.00
Vakit bulamıyor	10	33.33
Ekonomik durumu elvermiyor	2	6.67
Sinemaya gitmekten hoşlanmıyor	10	33.33
Başka	2	6.67
Toplam	30	100.00

TABLO 16'da görüldüğü gibi sinemaya gitme sıklığı 15 günde 1 ve ayda 1 seçeneklerinde yoğunlaşmaktadır.

Tablo 16 Sinemaya Gitme Sıklığı

Sinemaya Gitme Sıklığı	s	%
Haftada 1 veya birden fazla	45	9.57
15 günde 1	147	31.28
Ayda 1	152	32.34
Daha seyrek	126	26.81
Toplam	470	100.00

Sinemaya gitme sıklığı sağlık ve sosyal bilimler öğrencilerine göre .01 düzeyinde anlamlı farklılaşma göstermekte sosyal bilimlerde sinemaya gitme sıklığı artmaktadır (TABLO 17).

Öğrencilere filmi sinemada mı yoksa televizyon ya da video gibi farklı ortamlarda mı izlemekten hoşlandıkları sorulduğunda % 65.11 gibi büyük çoğunluğun sinemada izlemekten hoşlandığı geri kalan % 34.89'unun da diğer ortamlarda izlemekten hoşlandığı görülmüştür.

Tablo 17 Sağlık ve Sosyal Bilimler Öğrencilerine Göre Sinemaya Gitme Sıklığı

Sinemaya gitme sıklığı	sağlık bilimleri		sosyal Bilimler		Toplam	
	s	%	s	%	s	%
Haftada 1 ve 1'den fazla	15	6.52	30	12.50	45	9.57
15 günde 1	70	30.44	77	32.08	147	31.28
Ayda 1	66	28.69	86	35.84	152	32.34
Daha seyrek	79	34.35	47	19.58	126	26.81
Toplam	230	100.00	240	100.00	470	100.00

$$Sd = 3 \chi^2 = 15.89 \text{ p} < .01$$

Öğrencilere en önemli film izleme nedeninin ne olduğu sorulduğunda en önemli neden olarak “günlük sıkıntılardan, uzaklaşmak, dinlenmek” (% 47.23) ortaya çıkmakta bunu % 28.51 ile “toplumsal sorunları daha iyi anlamak seçeneği izlemektedir (TABLO 18).

Tablo 18 Film İzleme Nedenleri

Nedenler	s	%
Günlük sıkıntılardan uzaklaşmak, dinlenmek	222	47.23
Toplumsal sorunları daha iyi anlamak	134	28.51
Sinema sanatına duyduğu yakınlıktan	79	16.81
Başka	35	7.45
Toplam	470	100.00

Film izleme nedenleri sağlık ve sosyal bilim öğrencilerine göre .001 düzeyinde anlamlı farklılaşma göstermekte, günlük sıkıntılardan uzaklaşmak, dinlemek seçeneğini işaretleyenlerin oranı sağlık bilimleri öğrencilerinde artış gösterirken “toplumsal sorunları daha iyi anlayabilmek seçeneği, sosyal bilim öğrencilerinde artış göstermektedir (TABLO 19).

Araştırma kapsamına giren öğrencilere film seçimini etkileyen en önemli etmenin ne olduğu sorulduğundan % 60'ının “konu” ya dayalı olarak film seçtikleri görülmekte, yönetmene dayalı film seçiminin ise sadece % 5.32 oranında öğrenci için en önemli etmen olarak ortaya çıktığı görülmektedir (TABLO 20).

Tablo 19 Sağlık ve Sosyal Bilimler Öğrencilerine Göre Film İzleme Nedenleri

Sinemaya gitme nedenleri	sağlık bilimler		sosyal bilimler		Toplam	
	s	%	s	%	s	%
Günlük sıkıntılardan uzaklaşmak, dinlenmek	129	56.09	93	38.75	222	47.23
Toplumsal sorunları daha iyi anlamak	54	23.48	80	33.33	134	28.51
Sinema sanatına duyduğu yakınlıktan	32	13.91	47	19.59	79	16.81
Başka	15	6.52	20	8.33	35	7.45
Toplam	230	100.00	240	100.00	470	100.00

$$Sd = 2 \times 2 = 14.24 \quad p < .001$$

Tablo 20 Film Seçimini Etkileyen Etmenler

Etmenler	s	%
Yönetmen	25	5.32
Oyuncular	62	13.19
Konu	282	60.00
Basın eleştirileri	65	13.83
Başka	36	7.66
Toplam	470	100.00

Film seçimini etkileyen etmenler sağlık ve sosyal bilim öğrencilerine göre .01 düzeyinde farklılık göstermekte, sağlık bilimlerinde "konu"ya dayalı film seçenlerin oranı artarken, sosyal bilimlerde "yönetmene" dayalı olarak film seçeneklerin oranı artmaktadır (TABLO 21).

Tablo 21 Sağlık ve Sosyal Bilim Öğrencilerine Göre Film Seçimini Etkileyen Etmenler

Etmenler	sağlık bilimleri		sosyal bilimler		Toplam	
	s	%	s	%	s	%
Yönetmen	5	2.17	20	8.33	25	5.32
Oyuncular	31	13.48	31	12.92	62	13.19
Konu	153	66.52	129	53.75	282	60.00
Basın eleştirileri	29	12.61	36	15.00	65	13.83
Başka	12	5.22	24	10.00	36	7.66
Toplam	230	100.00	240	100.00	470	100.00

$$Sd = 3 \times 2 = 15.59 \quad p < .01$$

Film seçimini etkileyen etmenler 1. ve 4. sınıf öğrencilerine göre de .05 düzeyinde anlamlı farklılaşma göstermekte, "konuya dayalı film seçeneklerin oranı 1. sınıflarda 4. sınıflara göre artış gösterirken, "yönetmene" dayalı film seçeneklerin oranı 4. sınıflarda 1. sınıflara göre artış göstermektedir (TABLO 22).

Tablo 22 1. ve 4. Sınıflara Göre Film Seçimini Etkileyen Faktörler

Etmenler	1. sınıflar		4. sınıflar		Toplam	
	s	%	s	%	s	%
Yönetmen	6	2.50	19	8.26	25	5.32
Oyuncular	30	12.50	32	13.91	62	13.19
Konu	151	62.92	131	56.96	282	60.00
Basın Eleştirileri	34	14.16	31	13.48	65	13.83
Başka	19	7.92	17	7.39	36	7.66
Toplam	240	100.00	230	100.00	470	100.00

$$Sd = 3 \times 2 = 8.28 \quad p < .05$$

Aynı durum öğrencinin çalışıp çalışmama durumuna göre de anlamlı düzeyde farklılaşmakta (.01) "yönetmene" dayalı film seçimi çalışan öğrencilerde çalışmayanlara göre artarken, "konuya" dayalı film seçimi çalışmayan öğrencilerde çalışanlara göre artış göstermektedir (TABLO 23).

Tablo 23 Çalışıp Çalışmama Durumuna Göre Film Seçimini Etkileyen Etmenler

Etmenler	Çalışan		Çalışmayan		Toplam	
	s	%	s	%	s	%
Yönetmen	5	10.20	20	4.75	25	5.32
Oyuncular	2	4.09	60	14.25	62	13.19
Konu	25	51.02	257	61.05	282	60.00
Basın eleştirileri	12	24.49	53	12.59	65	13.83
Başka	5	10.20	31	7.36	36	7.66
Toplam	49	100.00	421	100.00	470	100.00

$$Sd = 3 \times 2 = 11.59 \quad p < .01$$

Öğrencilerin birinci öncelik verdikleri film türleri sorulduğunda önceliği "sosyal konulu" filmler almakta (% 42.76), bunu % 20.64 ile

duygusal ve psikolojik filmler, % 14.26 ile şiddet, macera, kavboy filmleri izlemektedir. Belgesel ve eğitici filmlere birinci öncelik verenlerin oranı ise sadece % 5.32 dir (TABLO 24).

Tablo 24 Birinci Öncelik Verilen Film Türleri

İzlenen film türleri	s	%
Şiddet, macera kovboy	67	14.26
Duygusal ve psikolojik	97	20.64
Sosyal Konulu	201	42.76
Komedi	60	12.76
Tarihi	20	4.26
Belgesel ve Eğitici	25	5.32
Toplam	470	100.00

Tiyatro İzleme Alışkanlıkları

Araştırma kapsamına giren üniversite öğrencilerinin % 67.40'mın tiyatroya gittikleri % 32.60'mın ise girmedikleri saptanmıştır. Görüldüğü gibi tiyatro, radyo, televizyon ve sinema ile karşılaştırıldığında üniversite gençliğinin yaşamında daha az yer tutmaktadır.

Tiyatroya gitmeme nedenleri araştırıldığında TABLO 25'de de görüldüğü gibi, nedenlerin başında, bu alışkanlığın edinilmemiş olması (% 63.19) gelmektedir. Bunu % 34.97 ile "zaman bulamama", % 14.72 ile "ilgi çeken tiyatro oyunlarının yokluğu" ve "ekonomik durumun elvermemesi" nedenleri izlemektedir (TABLO 25).

Tablo 25 Tiyatroya Gitmeme Nedenleri

Tiyatroya gitmeme nedenleri	s	%
Tiyatroya gitme alışkanlığım yok	103	63.19
İlgimi çeken tiyatro oyunları yok	24	14.72
Ekonomik durumun elvermiyor	24	14.72
TV'deki tiyatro oyunlarını yeterli buluyorum	8	4.91
Zamanı yok	57	34.97
Tiyatro oyunlarını s vmeme	24	14.72
Toplam	163	100.00

Araştırma kapsamına giren üniversite öğrencilerinin tiyatroya gitme sıklığı araştırılmıştır. Öğrencilerin % 31.16 sınıfın yılda sadece bir iki oyun izledikleri görülmektedir. Yılda 5 kez ve daha fazla tiyatroya gidenlerin oranının % 40.95 olduğu görülmektedir (TABLO 26).

Tablo 26 Tiyatroya Gitme Sıklığı

Sıklık	s	%
Yılda 1-2 oyun	105	31.16
Yılda 3-4 oyun	94	27.89
Yılda 5-6 oyun	66	19.59
Yılda 7-8 oyun	36	10.68
Yılda 9-10 oyun	19	5.64
Daha fazla	17	5.04
Toplam	337	100.00

Tiyatroya gitme sıklığı 1. ve 4. sınıflara göre .05 düzeyinde farklılaşma göstermekte 4. sınıflarda tiyatroya gitme sıklığı artmaktadır (TABLO 27).

Tablo 27 1. ve 4. Sınıflara Göre Tiyatroya Gitme Sıklığı

Sıklık	1. sınıflar		4. sınıflar		Toplam	
	s	%	s	%	s	%
Yılda 1-2 oyun	61	38.61	44	24.58	105	31.16
Yılda 3-4 oyun	43	27.21	51	28.49	94	27.89
Yılda 5-6 oyun	21	13.29	45	25.14	66	19.59
Yılda 7-8 oyun	16	10.13	20	11.17	36	10.68
Yılda 9-10 oyun	8	5.06	11	6.15	19	5.64
Daha fazla	9	5.70	8	4.47	17	5.04
Toplam	158	100.00	179	100.00		100.00

$$Sd = 5 \chi^2 = 11.87 \text{ p} < .05$$

Araştırma kapsamına giren öğrencilere tiyatroya gitme nedenleri sorulduğunda, en büyük oranı % 51.34 ile "tiyatro sanatına duyulan yakınlık" oluşturmakta, bunu % 29.67 ile "toplumsal sorunları daha iyi anlamak" izlemektedir (TABLO 28).

Tablo 28 Tiyatroya Gitme Nedenleri

Tiyatroya gitme nedenleri	s	%
Günlük sıkıntılardan uzaklaşmak, dinlenmek	49	14.54
Toplumsal sorunları daha iyi anlamak	100	29.67
Tiyatro sanatına duyulan yakınlık	173	51.34
Başka	15	4.45
Toplam	337	100.00

Öğrencilere devlet tiyatroları ile özel tiyatrolar arasında bir tercih yapıp yapmadıkları sorulduğunda TABLO 29 da da görüldüğü gibi % 28.19'unun devlet tiyatrolarını tercih ettikleri, % 13,95'inin özel tiyatroları tercih ettikleri geri kalan % 57.86'sının ise ikisi arasında bir tercih yapmadıkları görülmektedir.

Tablo 29 Devlet Veya Özel Tiyatroları Tercih Ertme Durumu

Tercih	s	%
Devlet tiyatroları	95	28.19
Özel tiyatrolar	47	13.95
Farketmiyor	195	57.86
gToplam	337	100.00

SONUÇ

1. Araştırma kapsamına giren üniversite gençlerinin büyük çoğunluğu radyo dinlemekle birlikte, günlük radyo dinleme süreleri dikkate alındığında, radyonun gençlerin yaşamında çok önemli yer tutmadığı görülmektedir. Radyo dinlemeyi etkileyen en önemli etmenler "diğer etkinlikleri sıkılmadan yapmaya olanak vermesi" ve "diğer etkinlikleri engellememesi" olarak ortaya çıkmıştır. Radyonun müzik ağırlıklı olarak dinlenildiği görülmektedir.

2. Televizyonun radyoya oranla daha büyük bir çoğunluk tarafından izlendiği, ortalama günlük izleme sürelerinin de oldukça fazla olduğu görülmektedir. Diğer etmenler yanında göze hitabetmenin çekiciliği televizyon izlemeyi artırmaktadır. Bu, televizyon hakkındaki genel yargılarla tutarlı görülmektedir. TV'de en çok ilgiyle izlenen programın

“haberler ve haber programları olması” televizyonun bilgilendirme-haber verme ağırlıklı olarak izlendiği konusunda olumlu bir durum ortaya koymakla birlikte, gençlerin zamanlarının önemli bir kesimini televizyon izlemekle doldurmaları, kitle iletişiminin olumsuz yanları açısından konuya yaklaşıldığında (gerçeklerden uzaklaşma, pasifleşme gibi) olumsuz bir durum ortaya koymaktadır.

3. Gençlerin büyük çoğunluğu sinemaya gitmekle birlikte sinemaya gitme sıklığının çok olmaması bir kitle iletişim aracı olarak sinemanın televizyona oranla gençlerin yaşamında daha az yer tuttuğunu göstermektedir. Film izleme nedeni olarak “günlük sıkıntılardan uzaklaşmak, dinlenmek” seçeneğinde en büyük yoğunlaşmanın olması, kitle iletişiminin etkilerine olumsuz yaklaşanların görüşleri ile tutarlı görülmektedir. Film seçimini etkileyen bir etmen olarak “yönetmen” etmeninin genelde önemsiz algılanması çağdaş sinemacılık yaklaşımı ile uyuşmamaktadır.

4. Tiyatronun üniversite öğrencilerinin yaşamında yukarıdaki araçlara oranla çok daha az yer tuttuğu görülmektedir. Öğrencilerin büyük çoğunluğu tiyatroya gitmeme nedeni olarak “tiyatro alışkanlığı olmasını göstermektedirler”. Tiyatroya gitme nedenleri olarak “tiyatro sanatına duyulan yakınlık” ve “toplumsal sorunları daha iyi anlamak” seçeneklerinin yoğunluk kazanması, tiyatronun daha az bir kesimin yaşamında yer almakla birlikte, daha bilinçli olarak seyredildiğini göstermektedir.

KAYNAKÇA

- Aziz, Aysel., *Radio ve Televizyona Giriş*, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınlar No: 393, Basın ve Yayın Yüksek Okulu Yayın No: 4, Ankara, 1976.
- Karasar, Niyazi. *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Ankara 1982,
- Şenyapılı, Ünder. *Toplum ve İletişim*, Turhan Kitapevi, Ankara 1981.
- Tan, Mine. *Kitle İletişimi Ders Notları (Çoğaltma)*, Ankara, 1977.